

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Прусака Павла Вікторовича
«Підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток професійної освіти характеризується зростанням вимог до підготовки фахівців, здатних ефективно діяти в умовах динамічних соціальних змін, трансформації ринку праці, цифровізації освіти, посилення уваги до ментального здоров'я та розвитку людиноцентрованих підходів у професійній діяльності. У цьому контексті особливої значущості набуває професійна підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі різних категорій клієнтів, зокрема здобувачів освіти, педагогічних працівників, батьків, управлінського персоналу та інших учасників освітнього процесу в закладах професійної освіти.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю модернізації професійної підготовки майбутніх психологів відповідно до сучасних тенденцій розвитку психологічної практики, інтеграції коучингових технологій у сферу психологічного супроводу, професійного консультування, підтримки особистісного та професійного розвитку людини. Коучингові стратегії дедалі активніше використовуються в освітньому середовищі для розвитку суб'єктності, професійної мотивації, саморегуляції, комунікативної компетентності та здатності особистості до усвідомленого професійного самовизначення.

Водночас аналіз освітньої практики свідчить, що підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів здебільшого має фрагментарний характер і не забезпечує цілісного формування готовності до такої діяльності в умовах реального професійного середовища. Недостатньо розробленими залишаються питання змісту, форм та методів підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у професійній діяльності.

У дисертації П.В. Прусака розроблено та експериментально перевірено науково-педагогічну систему підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів, що відповідає предметному полю спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), оскільки дослідження спрямоване на вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців, оновлення змісту освітнього процесу та впровадження практико-орієнтованих підходів до формування професійної готовності майбутніх психологів.

Вибір теми дисертаційного дослідження є обґрунтованим, а її актуальність відповідає сучасним потребам розвитку професійної освіти, удосконалення системи професійної підготовки майбутніх психологів та суспільному запиту на фахівців, здатних здійснювати професійний психологічний супровід із використанням коучингових стратегій в умовах сучасного освітнього та професійного середовища.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової обґрунтованості, цілісністю дослідницької логіки та послідовністю викладу матеріалу. Автором продемонстровано здатність до системного осмислення проблеми професійної підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів, що виявляється у взаємоузгодженості мети, завдань, гіпотези, методологічних підходів і висновків дослідження.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується використанням комплексу взаємопов'язаних теоретичних, емпіричних і статистичних методів дослідження, адекватних предмету, меті та завданням дисертаційної роботи. Автором дотримано логічної послідовності організації педагогічного експерименту, забезпечено належну діагностичну базу дослідження та здійснено експериментальну перевірку ефективності розробленої науково-педагогічної системи.

Отримані результати мають належний рівень достовірності, логічно пов'язані з теоретичними положеннями дослідження та підтверджують обґрунтованість сформульованих висновків.

Наукова новизна та достовірність результатів. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці науково-педагогічної системи підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів. Принципово важливим є те, що запропонована система не має фрагментарного характеру, а постає як концептуально вивірена модель організації професійної підготовки майбутніх психологів, зорієнтована на поетапне формування їхньої готовності до застосування коучингових стратегій у професійній діяльності. У процесі дослідження забезпечено поєднання теоретичної, практичної та супервізійної складових професійної підготовки, а також залучення здобувачів різних рівнів вищої освіти до апробації елементів запропонованої системи.

До вагомих наукових здобутків слід віднести уточнення та концептуалізацію понятійно-категоріального апарату дослідження, що дозволило не лише конкретизувати зміст ключових дефініцій, але й здійснити науково коректне розмежування коучингового підходу із суміжними видами психологічної практики. Це, своєю чергою, підвищує методологічну визначеність дослідження та його значущість для подальших наукових розвідок.

Науково обґрунтованим є визначення структури досліджуваної готовності як інтегративного особистісно-професійного утворення, а також розробки критеріїв, показників і рівнів її сформованості. Важливо, що запропонований діагностичний інструментарій має не лише оціночний, але й розвивальний потенціал, поєднуючи зовнішнє оцінювання з рефлексивною самооцінкою здобувачів освіти.

Позитивної оцінки заслуговує обґрунтування методологічної основи дослідження як інтеграції низки взаємодоповнювальних підходів (системно-діяльнісного, холістичного, синергетичного, партисипативного, акмеологічно-рефлексивного), що дозволило розкрити досліджуваний феномен як

багатовимірний і динамічний процес та забезпечило цілісність авторської наукової позиції.

Окремої уваги заслуговує удосконалення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх психологів шляхом інтеграції коучингового підходу в освітній процес, а також обґрунтування ролі супервізійних форматів, професійних спільнот і ресурсів навчально-практичного центру «Клініка психічного здоров'я» як середовища формування готовності майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у професійній діяльності.

Достовірність отриманих результатів забезпечується внутрішньою логікою дослідження, що передбачає послідовний перехід від теоретичного аналізу до експериментальної перевірки; узгодженістю теоретичних положень і емпіричних даних; достатнім обсягом і репрезентативністю вибірки; використанням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження, а також застосуванням методів кількісного аналізу для обробки результатів.

Отримані результати є науково обґрунтованими, внутрішньо узгодженими та підтверджують ефективність запропонованої науково-педагогічної системи.

Значущість отриманих результатів для науки і практичного використання. Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у розвитку наукових уявлень про професійну підготовку майбутніх психологів у системі вищої освіти, зокрема в контексті інтеграції коучингового підходу до змісту та організації освітнього процесу. Отримані результати розширюють теоретико-методичні засади професійної освіти майбутніх психологів, уточнюють зміст і структуру їхньої готовності до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів, а також конкретизують наукові підходи до формування відповідних професійних компетентностей.

Наукову цінність роботи становить розробка та обґрунтування науково-педагогічної системи підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів, яка побудована на засадах холістичного, системно-діяльнісного, синергетичного, партисипативного та акмеологічно-рефлексивного підходів і охоплює концептуальний, ресурсно-середовищний, функціонально-організаційний, змістово-діяльнісний та діагностико-результативний компоненти.

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання його результатів у системі професійної підготовки, післядипломної освіти та професійного розвитку фахівців психологічного профілю. Автором запропоновано підходи до оновлення змісту професійної підготовки, упровадження практико-орієнтованих форм навчання, супервізійних форматів, ко-тренерства та інтеграції коучингових стратегій в освітній і професійний простір підготовки психологів.

Окремої уваги заслуговує обґрунтування можливостей використання ресурсів навчально-практичного центру «Клініка психічного здоров'я», супервізійних студій, професійних спільнот та програм підвищення кваліфікації як середовища професійної апробації коучингових стратегій, що дозволяє наблизити процес

професійної підготовки майбутніх психологів до реальних умов психологічної практики та забезпечити автентичний професійний контекст навчання.

Повнота апробації результатів. Основні положення та результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у наукових публікаціях автора та пройшли апробацію на наукових заходах різного рівня, що засвідчує їх наукову обґрунтованість, актуальність і практичну значущість.

Особливої уваги заслуговує наявність публікації у співавторстві у науковому журналі, що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus. Це свідчить про відповідність отриманих результатів сучасним міжнародним науковим стандартам, їх визнання у ширшому академічному середовищі та здатність автора інтегрувати результати власного дослідження у глобальний науковий дискурс.

Загалом, рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджує їх наукову значущість та практичну релевантність.

Відповідність структури та змісту дисертації вимогам. Структура дисертаційної роботи вирізняється чіткістю, внутрішньою логікою та концептуальною завершеністю і повною мірою відповідає вимогам, що висуваються до наукових досліджень такого рівня. Композиція роботи є не лише формально коректною, а й методологічно виваженою, що забезпечує послідовне розгортання авторського задуму – від теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів до розробки й експериментальної перевірки науково-педагогічної системи реалізації означеного процесу.

Виклад матеріалу характеризується системністю та логічною впорядкованістю: кожен структурний елемент дисертації виконує визначену функцію у загальній дослідницькій логіці, а перехід від теоретичних положень до їх практичної апробації є аргументованим, послідовним і переконливим. У першому розділі – «Теоретичні засади підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів» – сформовано концептуальне підґрунтя дослідження, уточнено понятійно-категоріальний апарат, обґрунтовано структуру готовності майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій та проаналізовано сучасний досвід професійної підготовки психологів до коучингової діяльності.

Другий розділ – «Обґрунтування та експериментальна перевірка науково-педагогічної системи підготовки майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів» – присвячено розробці, обґрунтуванню та апробації авторської науково-педагогічної системи. У розділі послідовно висвітлено логіку організації педагогічного експерименту, представлено результати дослідно-експериментальної роботи та здійснено аналіз ефективності впровадження запропонованої системи.

Зміст розділів перебуває у тісному взаємозв'язку та підпорядкований єдиній науковій ідеї. Простежується чітка наступність між теоретичними узагальненнями і практичними результатами, що відображає цілісність авторської наукової позиції та узгодженість усіх компонентів дослідження.

У цілому дисертація справляє враження системно побудованої, логічно завершеної наукової праці, у якій структура не лише відповідає формальним вимогам, а й виступає ефективним інструментом реалізації дослідницького задуму.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота П.В. Прусака є самостійно виконаним, концептуально завершеним науковим дослідженням, що за своїм змістом і рівнем виконання відповідає вимогам, установленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Оформлення та структура роботи узгоджуються з чинними нормативними вимогами до підготовки дисертаційних досліджень. Виклад матеріалу характеризується логічною послідовністю, внутрішньою узгодженістю та достатнім рівнем наукової аргументованості, що свідчить про зрілість авторського підходу до розв'язання поставленої проблеми.

Результати аналізу тексту дисертації дають підстави стверджувати про дотримання автором принципів академічної доброчесності. Використані джерела належним чином опрацьовані та коректно оформлені, усі запозичення супроводжуються відповідними посиланнями, що виключає некоректне використання чужих наукових напрацювань.

Отримані результати мають самостійний характер, а сформульовані висновки є логічно обґрунтованим підсумком проведеного дослідження та відображають авторське бачення розв'язання окресленої наукової проблеми.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи теоретичні напрацювання та практичні результати дисертаційного дослідження П.В. Прусака, слід зазначити, що робота вирізняється цілісністю, науковою обґрунтованістю та прикладною спрямованістю. Разом із тим, як і будь-яке комплексне наукове дослідження, вона відкриває простір для подальшого осмислення окремих положень і містить аспекти, які можуть бути уточнені або розвинені в подальших наукових пошуках.

У цьому контексті вважаємо за доцільне висловити окремі рекомендації, що мають дискусійний характер і спрямовані на поглиблення та розширення представлених результатів:

1. Методологічна основа дослідження характеризується інтеграцією кількох взаємодоповнювальних підходів, що забезпечує багатовимірний аналіз проблеми. Разом із тим, доцільним є більш чітке структурування їх ієрархії та функціонального призначення у межах дослідження, зокрема в аспекті їх впливу на побудову змісту, методів і форм реалізації науково-педагогічної системи.

2. Перспективним напрямом розвитку дослідження вбачається поглиблення аналізу ефективності запропонованої системи в умовах варіативності освітнього середовища, зокрема з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та специфіки різних форматів навчання (очний, дистанційний, змішаний). Це дозволило б підвищити рівень адаптивності системи та розширити її застосовність у сучасній освітній практиці.

Разом із тим слід підкреслити, що висловлені зауваження та рекомендації не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, а, навпаки, розглядаються як конструктивні орієнтири для подальшого наукового розвитку та розширення дослідницького поля.

Загальний висновок. Дисертаційна робота П.В. Прусака на тему «Підготовка майбутніх психологів до застосування коучингових стратегій у супроводі клієнтів» за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам до оформлення дисертацій, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор – Павло Вікторович Прусак заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та
педагогіки ВНЗ «Університет імені
Альфреда Нобеля»

Ольга ЛЕБІДЬ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:07:22 28.05.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія Лебідь.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 3.7 МБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія Лебідь.pdf
Розмір файлу без підпису: 3.7 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Лебідь Ольга Валеріївна
П.І.Б.: Лебідь Ольга Валеріївна
Країна: Україна
РНОКПП: 3135210100
Організація (установа): Вищий навчальний заклад "Університет імені Альфреда Нобеля"
Код ЄДРПОУ: 20201672
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:07:21 28.05.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП ДПС
Серійний номер: 3FAA9288358EC003040000009CB63500C5C4E400
Тип носія особистого ключа: ЗНКІ смарт-карта чи e.ключ Автор 338
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Кваліфікований
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00